

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖ
YTO/YPA
Neuvotteleva virkamies Lassi Kauttonen

Muistio
9.4.2021

VEIKKAUS OY:N RAHAPELITUOTOISTA TERVEYDEN JA SOSIAALISEN HYVINVOINNIN EDISTÄMISEEN MYÖNNETTÄVIIN VALTIONAVUSTUKSIIN YLEISHYÖDYLLISILLE YHTEISÖILLE JA SÄÄTIÖILLE

1. SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN TOIMIVALTA JA AVUSTUSSÄÄNNÖKSET

Valtioneuvosto on antanut arpajaislain (1047/2001) nojalla Veikkaus Oy:lle yksinoikeuden rahapelien toimeenpanemiseen. Veikkaus Oy:n tuotosta käytetään 43 prosenttia terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen. Terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen tarkoitettu tuotto käytetään avustusten myöntämiseen oikeuskelpoisille yleishyödyllisille yhteisöille ja säätiöille hakemusten perusteella.

Rahapelitoiminnan tuoton jakamisesta säädetään arpajaislaissa ja valtionavustuslaissa (688/2001). Avustuksia koskevia säännöksiä on myös valtioneuvoston asetuksessa valtionavustuksista yleishyödyllisille yhteisöille ja säätiöille terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen (1552/2016).

Tuotosta jaettavien avustusten myöntämisestä terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen ja avustusten takaisinperinnästä päättää sosiaali- ja terveysministeriö (STM). Sosiaali- ja terveysministeriön yhteydessä toimii avustusten valmistelua, maksatusta, seurantaa ja valvontaa varten Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskus (STEA).

Sosiaali- ja terveysministeriö jakaa avustukset STEAn antaman avustusehdotuksen pohjalta saatuaan Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustusasioiden neuvottelukunnan arviointi- ja avustusjaostolta pyytämänsä lausunnon. Valtionavustuksista yleishyödyllisille yhteisöille ja säätiöille terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen annetun asetuksen mukaan avustusehdotukseen tulee tarvittaessa käydä ilmi hakijakohtainen avustussuunnitelma seuraaville vuosille.

2. TAUSTAA

2.1. Tuoton käyttö vuonna 2021

Valtion talousarviossa oleva määrärahaesitys terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen (mom. 33.90.50) on vuonna 2021 yhteensä 362 440 000 euroa.

Veikkaus Oy:n rahapelituotoista myönnettävää valtionavustusta terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen voidaan myöntää oikeuskelpoisille yleishyödyllisille yhteisöille ja säätiöille.

Avustuksia ei ole tarkoitettu lakisääteisten julkisten palveluiden eikä liike- tai elinkeinotoiminnanrahoittamiseen.

2.2. Sosiaali- ja terveystieteiden avustuskeskuksen (STEA) avustusehdotus

Sosiaali- ja terveystieteiden avustuskeskus (STEA) on sosiaali- ja terveysministeriön yhteydessä toimiva itsenäinen valtionapuviranomainen, joka vastaa Veikkaus Oy:n pelituotoista terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen myönnettävien avustusten valmistelusta ja käytön valvonnasta sekä tulosten ja vaikutusten arvioinnista.

STEA:n avustustoiminnasta säädetään seuraavissa säädöksissä:

- Arpajaislaki (1047/2001)
- Valtionavustuslaki (688/2001)
- Valtioneuvoston asetus valtionavustuksista yleishyödyllisille yhteisöille ja säätiöille terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen (1552/2016)
- Valtioneuvoston asetus sosiaali- ja terveystieteiden avustussasioiden neuvottelukunnasta (1555/2016)

Sosiaali- ja terveysministeriö päättää avustuksista STEA:n antaman avustusehdotuksen pohjalta saatuaan Sosiaali- ja terveystieteiden avustussasioiden neuvottelukunnan arviointi- ja avustusjaostolta pyytämänsä lausunnon.

STEA on ehdottanut, että uusien hanke- ja investointiavustuksia myönnetään momentilta 33.90.50 yhteensä 52 698 798 euroa avustuksia avustusehdotuslistauksen mukaisesti. Avustuksia ehdotetaan 149 hakijalle yhteensä 164 avustuskohteeseen.

Avustusta haki määräaikaisten puitteissa 572 järjestöä yhteensä 711 hankkeeseen tai investointiin. Hakemusten yhteenlaskettu summa oli 231 391 531 euroa.

3. AVUSTAMISTA LINJAAVAT PERIAATTEET

Avustetun toiminnan strategisina tavoitteina ovat:

- vähentää eriarvoisuutta ja lisätä yhdenvertaisuutta sekä osallisuutta elämäntilanne ja tausta huomioiden
- vahvistaa yhteisöllisyyttä ja suvaitsevaisuutta sekä lisätä erilaisten ihmisten kohtaamista ja keskinäistä ymmärrystä
- vahvistaa ihmisten voimavaroja ja auttaa pitämään huolta itsestä, toisista ja ympäristöstä.

Vuoden 2021 painotukset ovat:

- Järjestöjen yhteistyön vahvistaminen julkisen ja yksityisen sektorin kanssa, jotta kansalaisten osallistumismahdollisuudet ja järjestöjen mahdollistama toiminta hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi ja

ongelmia kohdanneiden auttamiseksi huomioitaisiin mahdollisimman hyvin uusissa rakenteissa.

- Osatyökykyisten työllistymisen edistäminen (Paikka auki – avustusohjelma)
- Avustusehdotuksessa on otettu huomioon avustusten myöntämisen valtionavustus-laissa (688/2001) ja avustusasetuksessa (1552/2016) säädetyt yleiset ja erityiset edellytykset. Hakemuksen lisäksi avustusharkinnassa on huomioitu valvonta-, seuranta- ja toimintaympäristötieto.

3.1. Avustuskokonaisuudet

Avustukset kohdennetaan neljään toisiaan täydentävään avustuskokonaisuuteen, joissa kaikissa tuetaan STEAn strategian päämäärään mukaisesti järjestötoiminnan kehittymistä sekä tuetaan strategian tavoitteiden toteutumista

Avustuskokonaisuudet ovat:

1. Järjestöjen toimintaedellytysten vahvistaminen
2. Terveiden edistäminen sekä työ- ja toimintakyvyn vahvistaminen
3. Osallisuuden, toimijuuden ja arjenhallinnan tukeminen
4. Kriisiauttaminen ja arjen turvallisuuden edistäminen

Taulukko: Avustusehdotus 2021 avustuskokonaisuuksien mukaisesti:

Avustuskokonaisuudet	Haetut avustukset 2021 €	Haetut avustukset 2021 (kpl)	Avustusehdotus 2021 €	Avustusehdotus 2021 (kpl)
Järjestöjen toimintaedellytysten vahvistaminen	28 632 129	117	4 697 087	22
Kriisiauttaminen ja arjen turvallisuuden edistäminen	25 170 039	62	7 091 401	18
Osallisuuden, toimijuuden ja arjenhallinnan tukeminen	116 843 006	356	26 253 678	81
Terveiden edistäminen sekä työ- ja toimintakyvyn vahvistaminen	60 746 357	176	14 656 632	43
Yhteensä	231 391 531	711	52 698 798	164

3.2. Avustuslajit

Avustukset voidaan Valtioneuvoston asetuksen (1522/2016) mukaan myöntää toiminta-avustuksina tai erityisavustuksina. Toiminta-avustukset on jaettu yleisavustuksiin (Ay) ja kohdennettuihin toiminta-avustuksiin (Ak). Yleisavustukset myönnetään järjestön toiminnasta syntyviin menoihin yleisesti ja kohdennetut toiminta-avustukset järjestön toiminnasta erotetun toimintalohkon nettomenoihin. Järjestöllä voi olla vain yksi yleisavustus mutta useita kohdennettuja toiminta-avustuksia.

Erityisavustuksia ovat investointiavustukset (B) ja hankeavustukset (C).

Yleisavustus (Ay)

Yleisavustamisen periaatteiden mukaisesti yleisavustus on vakiintuneen järjestötoiminnan perusrahoitusmuoto yleiskulujen (hallintokulujen) kattamiseksi. Lisäksi yleisavustuksessa voi olla erikseen arvioitavia sisältöjä esim. viestintä, vaikuttamistoiminta, aluetyö, edunvalvonta. Yleisavustuksen tarve arvioidaan muun toiminnan laajuuden ja rahoituksen pohjalta.

Kohdennetut toiminta-avustukset (Ak)

Kohdennettuja toiminta-avustuksia myönnetään järjestön toiminnan kokonaisuudesta rajattuun toimintalohkoon. Toisin kuin yleisavustukset, kohdennetut avustukset myönnetään nettomenoihin eli menoihin, jotka jäävät, kun niistä vähennetään toiminnasta saatavat tuotot. Kohdennetut toiminta-avustukset myönnetään selkeästi yleisavustuksesta erilliseen käyttötarkoitukseen.

Investointiavustukset (B)

Euromääräisesti suurin osa investointiavustuksista kohdentuu erityisryhmien tukiasuntojen hankintaan. Lisäksi investointiavustuksia kohdennetaan järjestöjen toimitilojen peruskorjaamiseen sekä järjestötoimintaa tukevan käyttöomaisuuden hankintaan, kuten ICT-laitteisiin ja järjestelmiin sekä irtaimistohankintoihin.

Hankeavustukset (C)

Hankeavustuksia ehdotetaan määräaikaan kokeilu-, kehittämis-, käynnistämisen- ja tutkimushankkeisiin tai muihin määräaikaan hankkeisiin.

Kaiken hanketoiminnan on oltava tavoitteellista ja suunnitelmallista. Erityistä huomiota kiinnitetään ajankohtaisuuteen, toimintaympäristön huomioimiseen sekä kohderyhmän osallistumiseen jo hankkeiden suunnitteluvaiheessa. Tuloksellinen yhteistyö on tärkeää järjestöjen kesken sekä järjestöjen ja muiden toimijoiden välillä. Tulosten juurtuminen toimintaympäristöön tulee myös huomioida jo suunnitteluvaiheessa.

Taulukko: Avustusehdotus avustuslajeittain

Avustuslaji	Haetut avustukset 2021 €	Haetut avustukset 2021 (kpl)	Avustusehdotus 2021 €	Avustusehdotus 2021 (kpl)
Investointiavustukset (B)	17 807 342	63	3 051 751	23
Hankeavustukset (C)	213 584 189	648	49 647 047	141
Yhteensä	231 391 531	711	52 698 798	164

3.3. AVUSTUSOHJELMAT

Vuonna 2021 on käynnissä kolme avustusohjelmaa: Arvokas -eriarvoisuuden vähentämisen avustusohjelma 2018 - 2021, Elämänote -ikäntyvien elämänhallinnan avustusohjelma 2018 - 2021 ja osatyökykyisten ja nuorten työelämävalmiuksia edistävä Paikka auki -avustusohjelma 2018 – 2021.

4. VALTION VUODEN 2021 TALOUSARVION TOTEUTUMINEN

Vuoden 2021 valtion talousarvion momentille 33.90.50 myönnetystä arviomäärärahasta yhteensä 362 440 000 euroa, on myönnetty sosiaali- ja terveysministeriön 21.1.2021 tekemällä päätöksellä yhteensä 309 741 202 euroa.

Loppuosa momentille myönnetystä määrärahasta, yhteensä 52 698 798 euroa, ehdotetaan nyt jaettavaksi.

5. EHDOTUKSEN TALOUDELLISET VAIKUTUKSET

Tulo-, meno- ja kustannusvaikutus on edellä mainittu momentilta 33.90.50 myönnettävä määrä.

Avustuksia myönnetään 52 698 798 euroa julkisia sosiaali- ja terveydenhuollon palveluita täydentävien yleishyödyllisten järjestöjen toiminnan tukemiseen ja kehittämiseen sekä investointeihin.

Avustuksilla muun muassa rohkaistaan järjestöjä kehittämään uusia toimintamuotoja ja pyritään järjestöjen toimintavalmiuksien parantamiseen.

Veikkaus Oy:n tuotosta kohdistetaan lisäksi valtion vuoden 2021 talousarvion momenteilta 33.50.51, 33.50.52, 33.50.55 ja 33.50.56 sotainvalidien kuntoutukseen, avohuoltoon ja laitoshoittoon sekä rintamaveteraanien ja eräiden muiden ryhmien kuntoutukseen sekä korvauksiin yhteensä 67 660 000 euroa.

Veikkaus Oy:n tuottoa käytetään myös 2 900 000 euroa momentilta 33.01.01 Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskuksen (STEA) toimintamenoihin. Sosiaali- ja terveysministeriön yhteyteen perustettu sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskus käsittelee avustushakemukset, laatii avustusehdotuksen ja hallinnoi avustusten maksatusta, valvoo niiden käyttöä ja tekee avustetun toiminnan tuloksellisuusseurantaa.